

उक्तमर्थं पिबिकृत्याह तपसेति तपसास्वधर्माचरणेन ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ छायायां करिणः गुर्वमायोगोऽश्वत्थच्छायागजच्छायाख्यं पर्वदेशकालयोगजं कर्णाङ्गवकर्णाश्वत्थपल्लवास्तैर्वीजितेशे जलोपाते ॥ २१ ॥ समाक्लिन्नं आर्द्रवसुअन्नादिद्रव्यं वैश्यं विशंत्यस्मिन्निति वैशेषिकेऽर्थं दृष्ट्यौषधाख्यान्धने त्रिषु रत्नेषु सुस्तमिति वैशेषिकेऽर्थे गृह्ये गृहमात्रके इति च विश्वः ॥ २२ ॥ प्रतिस्रोतश्चित्रवाहा इति सार्धः श्लोकः प्रतिप्रतीपं पूर्ववाहिन्याः नद्याः पश्चिमाभिमुखं स्रोतः प्रवाहो यत्र तत्तीर्थं प्रतिस्रोतः तत्र पात्रे पिताश्चित्रवाहा उत्तमाश्वाः विपरिणम्य अक्षया इत्यपकृष्यते अक्षय

तपसा स्वर्गगमनं भोगोदानेन जायते ॥ ज्ञानेन मोक्षो विज्ञेयस्तीर्थस्नानादघक्षयः ॥ १८ ॥ वैशंपायन उवाच ॥ एवमुक्तस्तुराजं द्रुप्रत्युवाच महायशाः ॥ भगवन् श्रोतुमिच्छामि प्रधानविधिमुत्तमं ॥ १९ ॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ यत्त्वमिच्छसि राजेंद्र दानधर्मयुधिष्ठिर ॥ इष्टं चेदं स दामर्धराजन्गौरवतस्तथा ॥ २० ॥ शृणु दानरहस्यानि श्रुतिस्मृत्युदितानि च ॥ छायायां करिणः श्राद्धं तत्कर्णपरिवीजिते ॥ दशकल्यायुतानीह नक्षीयेत युधिष्ठिर ॥ २१ ॥ जीवनाय समा क्लिन्नं वसुदत्वा महीयते ॥ वैश्वंतुवासयेद्यस्तु सर्वयज्ञैः स इष्टवान् ॥ २२ ॥ प्रतिस्रोतश्चित्रवाहाः पर्जन्योन्नानुसंचरन् ॥ महाधुरिरयथानावा महापापैः प्रमुच्यते ॥ २३ ॥ विष्णवे विप्रदत्तानि दधिमस्त्वक्षयाणि च ॥ पर्वसु हि गुणं दानमृतादशगुणं भवेत् ॥ २४ ॥ अयने विषुवच्चैव षडशीतिमुखेषु च ॥ चंद्रसूर्योपरागे च दत्त मक्षयमुच्यते ॥ २५ ॥ ऋतुषु दशगुणं वदति दत्तं शतगुणमृत्वयनादिषु ध्रुवं ॥ भवति सहस्रगुणं दिनस्य राहोर्विषुवति चाक्षयमश्रुते फलं ॥ २६ ॥ नाभिमिदो भूमि मश्नाति राजन्नायानदोयानमारुह्ययाति ॥ यान्यान्कामान्वाह्यो ददाति तांस्तान्कामान् जायमानः स भुंक्ते ॥ २७ ॥ अग्नेरपत्यं प्रथमं सुवर्णं भूवर्णाभू सूर्यसुताश्च गावः ॥ लोकास्त्रयस्तेन भवंति दत्तायः कंचनं गाश्च महीं च दद्यात् ॥ २८ ॥ परं हि दानान्न व भूवशाश्वतं भव्यं त्रिलोके भवते कुतः पुनः ॥ तस्मात्प्रधा नंपरमं हि दानं वदंति लोकेषु विशिष्टबुद्धयः ॥ २९ ॥ इति श्रीम० आरण्यके० मार्कण्डेय समाख्या पर्वणि दानमाहात्म्ये द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०० ॥ ॥ ७३ ॥

फला इत्यर्थः पर्जन्योन्नानुसंचरन् अन्वार्थं अनुसंचरन् पर्जन्यद्रोप्यक्षयः अतिथिरूपेण तृप्तं इन्द्रोप्यक्षयस्वर्गप्रद इत्यर्थः पर्जन्योमघवाहवेति हलायुधः महाधुरिरमहतिधूः सदृशे प्रवाहे विष्णवे राहूपरागे विप्रदत्ता निविशेभ्यो दत्तानि दधि मस्तुदन्नामंडं मंडं दधिभवं मस्तु इत्यमरः चकारासूर्वोक्तानि नापुरुषोवायथामहाधुरिरयोगभारे यथा सर्वपापैः प्रमुच्यते तथैव गजच्छायाश्राद्धादिकर्तारोऽपि मुच्यन्ते इत्यर्थः ॥ २३ ॥ पर्वसु दर्शादिषु ॥ २४ ॥ विषुवे तुलामेष संक्रांत्योः षडशीतिमुखे मिथुनकन्यामीन संक्रांतिषु ॥ २५ ॥ २६ ॥ कामान्काम्यानां न्विषयान् ॥ २७ ॥ २८ ॥ इत्याण्येके पर्वणि नैलकंठी येभ्योऽभ्यावदीपे द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥